

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

Socialnämnden 2026-01-29

Schablonberäkning vid beräkning av driftskostnader för egen bostadsfastighet

Ärendet

Förtydliganden och svar på nämndens frågor avseende ärendet om ”Införande av schablon för boendekostnad för avgiftsberäkning avseende insatser enligt socialtjänstlagen”.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår att Socialnämnden beslutar att:

- Godta användandet av schablonberäkning vid beräkning av driftskostnader för egen bostadsfastighet i de fall då de faktiska kostnaderna inte kan styrkas.

Bakgrund

Vid oktobernämnden togs upp ett ärende om ”Införande av schablon för boendekostnad för avgiftsberäkning avseende insatser enligt socialtjänstlagen”. Ärendet återremitterades till socialförvaltningen för förtydliganden och mer information om vad schablonen innebär och hur den är tänkt att användas.

Socialförvaltningens utredning

För att kunna besvara frågeställningarna på ett korrekt sätt har en fördjupad utredning genomförts. Utredningen har bestått i att ta fram komplett lagstöd för avgifter, information om Danderyds kommuns aktuella tillämpningsanvisningar samt hur modulen för beräkning av avgifter fungerar i ärendehanteringssystemet Treserva.

Förenklat kan beräkningen av avgifter beskrivas enligt följande:

1. Fastställ inkomst
2. Fastställ förbehållsbelopp:
 - Minimibelopp
 - Eventuellt justering av minimibelopp
 - Boendekostnad
3. Beräkna avgiftsutrymmet genom att dra av förbehållsbeloppet från inkomsten.
4. Jämför med maxtaxa och fastställ avgiften

Enligt 32 kap. 8 § socialtjänstlagen (SoL) ska kommunen bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnader, utifrån ett minimibelopp.

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

Minimibeloppet är ett schabloniserat lagstadgat belopp som årligen justeras utifrån basbeloppet. Detta regleras i kap 32. 8 § SoL.

I de fall den enskildes kostnader avviker märkbart från Konsumentverkets schabloniserade normalkostnader ska minimibeloppet justeras.

Beräkningen av boendekostnader ska baseras på den enskildes faktiska kostnader och av rättsfallspraxis¹ framgår att beräkning av boendekostnad i sig inte får utgöras av en schablon. Däremot framgår det av samma rättsfall att de faktiska boendekostnaderna för de som bor i egen fastighet och som avser driften, dvs. driftskostnader av bostaden kan behöva uppskattas mer schablonmässigt. Driftskostnaderna avser löpande kostnader som normalt belastar en fastighetsägare och kan ibland vara svåra att styrka.

Socialförvaltningen har noterat att många personer som bor i egna hus har svårt att få fram korrekta och kompletta uppgifter om sina faktiska driftskostnader vilket i sin tur kan leda till att den enskilde får betala en högre avgift än den enskilde faktiskt borde. Socialförvaltningen bedömer att i dessa fall skulle användningen av en schablon vara till fördel för den enskilde.

En evidensbaserad schablon för beräkning av driftskostnader finns redan integrerad i socialförvaltningens verksamhetssystem Treserva. Schablonen baseras på Pensionsmyndighetens föreskrifter för beräkning av driftskostnader och har tillkommit som ett stöd vid beräkningen av avgifter inom kommunal verksamhet.

Pensionsmyndighetens beräkningar är statistiskt förankrade, ändras varje år och speglar de faktiska genomsnittliga kostnaderna indelade på län. Kostnaderna uppskattas till ett visst belopp per kvadratmeter beroende på var i landet man bor med hänsyn till variationer avseende uppvärmning av vatten och hushållsel.

Vid provberäkning med Treservas schablon hamnade driftskostnaden för ett hus på 147 kvm på cirka 56 448 kronor per år. Dessa visade sig vara fördelaktigare för den enskilde då individens faktiska kostnader uppgick i detta fall till cirka 54 000 kronor.

Svar på nämndens fråga om hur schablonen ska användas

Schablonen kommer att användas som ett komplement i beräkningsprocessen och bara i de fall då enskilda som bor i egna hus har svårt att ta fram underlag för att styrka sina faktiska driftskostnader.

En förutsättning för korrekta beräkningar i Treserva är att socialförvaltningen varje år uppdaterar modulens bakgrundsinställningar med aktuella belopp inhämtade från Pensionsmyndighetens föreskrifter. Det betyder att införandet kan bli aktuellt först när Treserva har uppdaterats med nödvändiga inställningar.

¹ RÅ 2008 ref.28

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

Svar på nämndens fråga om vad riskerna kan vara för individen

Tillämpningen avser bara de situationer då de enskilda som bor i egna hus inte kan styrka sina driftskostnader. En schabloniserad beräkning bidrar då till en uppskattning av driftskostnaderna som ligger nära verkligheten. En något lägre avgift kan betyda mycket för en enskild men påverkan på kommunens ekonomi är marginell. Risken att en enskild betalar för lite i avgift bedöms uppvägas helt av att handläggningstiden minskas avsevärt.

Svar på nämndens fråga om schablonens storlek

Det finns inget fast belopp utan driftskostnaderna som räknas fram beror på husets storlek, byggår, uppvärmningssystem med mera.

Socialförvaltningens bedömning

Socialförvaltningen bedömer att en schablonmässig beräkning av driftskostnaderna för egen bostadsfastighet kan vara till fördel för de enskilda som inte kan styrka sina kostnader och skydda dem mot risken att betala för höga avgifter.

Socialförvaltningen bedömer också att schablonberäkningen kommer att effektivisera avgiftshandläggningen.

Konsekvenser för barn och unga

Förslaget bedöms inte ha några direkta konsekvenser för barn och unga då avgiftsberäkningarna berör äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Ekonomiska konsekvenser

Införandet av en schablon kan påverka avgiftsnivåerna på ett för den enskilde fördelaktigt sätt. Den ekonomiska konsekvensen bedöms hanterbar inom ramen för befintlig budget.

Åsa Lundgren
Socialdirektör

Maria Alm
Avdelningschef Äldre

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Schablonberäkning vid beräkning av driftskostnader för egen bostadsfastighet

Expedieras
Avdelningschef äldre